

Az adatvédelmi biztos állásfoglalása

az idegenforgalmi adó ellenőrzésének szabályairól

Tisztelt Polgármester Úr!

Egy állampolgár állásfoglalásomat kérte idegenforgalmi adóval kapcsolatos adóigazgatási kérdésekről, mivel véleménye szerint ♦. illetékességi területén az idegenforgalmi adó alóli mentesség ellenőrzésének nincsenek eljárásjogi szabályai. Állásfoglalásomról az alábbiakban tájékoztatom:

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló módosított 1992. évi LXIII. törvény 3. § (1) bekezdése alapján személyes adat akkor kezelhető, ha azt törvény ♦ vagy törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben ♦ helyi önkormányzat rendelete elrendeli vagy az érintett hozzájárul. ♦ *Kötelező adatkezelés esetén az adatkezelés célját és feltételeit, a kezelendő adatok körét és megismerhetőségét, az adatkezelés időtartamát valamint az adatkezelő személyét az adatkezelést elrendelő törvény vagy önkormányzati rendelet határozza meg.* ♦ [Avtv. 3. § (3)]

Az adóztatásra vonatkozó adatkezelési eljárások kötelező adatkezelésnek tekintendők, ezért az Avtv. 3. § (3) bekezdésben meghatározottakat ♦ így a kezelendő adatok megismerhetőségét is ♦ törvényben vagy önkormányzati rendeletben szabályozni kell. A helyi adózással kapcsolatos főbb szabályokat az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. (továbbiakban: Art.), a helyi adókról szóló 1990. évi C. tv. (továbbiakban: Hatv.), valamint a helyi adók nyilvántartásáról szóló 13/1991. (V. 21.) PM rendelet (továbbiakban: Rendelet) tartalmazzák, továbbá önkormányzatok is alkotnak a helyi adókról rendeletet, mely a magasabb szintű jogszabályokkal nem lehet ellentétes. Erre a helyi adóval kapcsolatos eljárási kérdésekben a Hatv. 6. § e/ pontja és 43. § (3) bekezdése kifejezetten fel is hatalmazza az önkormányzatokat.

A Hatv. meghatározza az egyes helyi adók alóli mentesség eseteit, feltételeit, az adóbeszedésre kötelezetteket, azonban a fent megjelölt jogszabályok egyike sem tartalmaz az adómentesség igénybevételére és ellenőrzésére vonatkozó eljárási szabályokat, ezért mindezekről az önkormányzatnak kell rendeletet alkotnia, amennyiben hatékony és jogszerű adóellenőrzéseket kíván lefolytatni.

♦. önkormányzata a helyi idegenforgalmi adóról szóló rendelete (továbbiakban: Ör.) 2. §-ában előírja: ♦ *Az adót az adóbeszedésre kötelezett állapítja meg. Az adóbeszedésre kötelezettnek olyan nyilvántartást kell vezetnie, hogy az az adó alapjának, az adó összegének és a mentesség jogcímének megállapítására, ellenőrzésére alkalmas legyen.* ♦

Az Art. 14. § (1) bekezdése rendelkezik az adókötelezettség tartalmáról, eszerint az adózó köteles törvényben előírt adómegállapításra (önadózás, a munkáltató, a kifizető adómegállapítása), adóbeszedésre is. Az idegenforgalmi adó esetében a Hat. meghatározza azokat, akik az adó beszedésére kötelezettek, viszont nem kötelezi

őket/nem ad felhatalmazást adómegállapításra, vagyis ebben az esetben a magánszemélyek egyfajta önadózásáról van szó. Az Ör. viszont előírja az adóbeszedésre kötelezettek számára, hogy az idegenforgalmi adót állapítsák meg, de ez ellentétes az Art. 14. § (1) bekezdésével, mert csak törvény írhat elő adómegállapításra vonatkozó kötelezettséget.

Az Ör. 2. §-a nem felel meg az Avtv. 3. § (3) bekezdésének sem, mivel nem határozza meg pontosan az adóbeszedő által kezelendő adatok körét és megismerhetőségét. (Ilyen szempontból a korábban hatályos szabályozás megfelelőbb volt, de az adóellenőrzés végzését az sem segítette.) Az Ör. megfogalmazása túlzottan általános, és nem az adóbeszedésre kötelezettek, hanem az önkormányzat feladata annak megállapítása, hogy mely adatokat kell az idegenforgalmi adó alanyáról nyilvántartani annak érdekében, hogy a helyi adóhatóság az adókötelezettséget ellenőrizni tudja.

Tehát az idegenforgalmi adó beszedése céljából az adóbeszedő által kezelendő, nyilvántartandó adatok fajtáját jogszabálynak kell előírnia. Mivel a Hatv. nem tartalmaz ilyen kötelezést, ezért ezt a kérdést önkormányzati rendelet szabályozhatja, és előírhatja adómentességgel kapcsolatos adatok felvételét, nyilvántartását is. Amennyiben az önkormányzat nem él ezzel a lehetőséggel, nem biztosítottak az adóellenőrzés feltételei.

További problémát vet fel a nyilvántartásban szereplő adatok valódiságának, igazolásának kérdése. Az Art. 99. § (2) bekezdése alapján ha az adózót adómentesség, adókedvezmény illeti meg, ezt okirattal vagy más megfelelő módon köteles bizonyítani. Az idegenforgalmi adó esetében azonban az adózó a magánszemély, akinek az adóhatósággal szemben áll fenn elviekben ez a bizonyítási kötelezettsége, és az adóbeszedésre kötelezettet adómentesség nem illeti meg, tehát nincs mit bizonyítania az adóhatóság felé.

A szállásadó nem kötelezheti arra a szolgáltatás igénybe vevőjét, hogy igazolja az adómentességét, és igazoltatási joga is csak az adóhatóságnak van (Art. 101. §). A magánszemély adatainak szállásadó általi nyilvántartása ❖ kifejezett jogszabályi előírás hiányában ❖ csak az érintett hozzájárulása alapján történhet. A szállásadónak jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy a szállás igénybe vevőjétől nevének, címének megadását kérje (pl. esetlegesen kártérítés követelése miatt), illetve számla vagy egyszerűsített számla kiállítása esetén is ezek kötelező adattartalmához tartozik a vevő neve, címe (nem vonatkozik ez a nyugtaadásra). Amennyiben a magánszemély elzárkózik nevének, címének megadásától, a szállásadó nem köteles a szolgáltatás nyújtására. Ha a szolgáltatás igénybe vevője rendelkezésre bocsátja ezen adatait, akkor ennek jogalapja az érintett hozzájárulása. Ugyanígy hozzájárulás alapján kezelhetők az adómentességgel kapcsolatos adatok is: pl. születési időpont megadása az idegenforgalmi adó megfizetése alóli mentesülés érdekében (70. életévét betöltött személy esetében). Tehát az adómentességre igényt tartó vendég ❖ jogszabályi előírás hiányában ❖ adatszolgáltatásra nem köteles, de ha adatait rendelkezésre bocsátja, ez önkéntes adatszolgáltatásnak minősül. A magánszemély érdekében áll adatainak megadása, mert ennek hiányában meg kell fizetnie az idegenforgalmi adót. Ez az adatszolgáltatás azonban nem azonos az Art. 14. § (1) bekezdésében meghatározott adatszolgáltatási kötelezettséggel, mert ez alatt csak a törvényben kifejezetten adatszolgáltatásként megjelölt, az adózó által az adóhatóság felé teljesítendő rendszeres adatszolgáltatás értendő (pl. Art. 3. sz. melléklete).

Ugyancsak az érintett önkéntes hozzájárulásán alapul az, ha a magánszemély a megadott adatait személyazonosító igazolványának bemutatásával igazolja. Ezáltal a szállásadó meggyőződhet az adatok valódiságáról, viszont nincs ilyen lehetősége a helyi adóhatóságnak az adóbeszedés ellenőrzése során, mivel a nyilvántartott adatok valódisága utólag nem igazolható. Az adóhatóságnak el kell fogadnia az adóalany által rendelkezésre bocsátott és az adóbeszedő által nyilvántartott adatok valódiságát, kivéve, ha ennek ellenkezőjét bizonyítani tudja.

Nem fogadható el a különféle okmányok, igazolványok lemásolása és a másolatok megőrzése, mivel ezek az iratok az adóhatósági eljárásban bizonyító erővel nem rendelkeznek és másolásuk biztonsági okmányvédelem szempontjából is aggályos. A személyazonosító igazolvány, az útlevele **◆A◆** védelmi kategóriába tartozó biztonsági okmányok, melyek jogszerűtlen vagy rendeltetésellenes használata bűnügyi-igazgatási érdekeket sérthet. Többször tájékoztattam a nyilvánosságot arról, hogy a személyazonosító igazolványok másolásának széles körben elterjedt gyakorlatát ellenzem.

Nézetem szerint a jogalkotói feladatok elmulasztása jogbizonytalanságot okozhat, és az adózási viszonyokat egyértelműen szabályozottá kell tenni az eljárási normák tekintetében is, mert ez a törvényes adózás és adóztatás feltétele. Az Avtv. 24-26. §-ai alapján kérem, vizsgálja felül a fentiekkel kapcsolatos adatkezelésüket, tegye meg a szükséges intézkedéseket az adatkezelések jogszerűsége érdekében, továbbá kérem ezekről való értesítését.

Tájékoztatom továbbá arról, hogy a helyi adókkal kapcsolatban hivatalomhoz érkező panaszbeadványok alapján kialakított álláspontom szerint szükség van a Hatv. és a Rendelet módosítására. Ezért javasoltam a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkárának a helyi adózással kapcsolatos szabályok felülvizsgálatát, módosítását.

Budapest, 2005. március 7.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila